

Liptói tót babonák

Az Etnográfiában Istvánffy Gyula írja le ezeket az érdekes babonákat.

A boszorkányok, hogy semmiféle veszedelmet ne hozzanak a házra, Szent János napján seprűt szoktak égetni.

Tavasszal, mikor a juhokat először hajtják ki a havasi legelőre, a juhász a falu közepén meg szokta állítani, s szentelt vízzel megfecskenkezi, nehogy a juhok tejét a boszorkányok elvigyék s ugyancsak akkor és ugyane célból a juhászok egy kis libát fognak s azt a falu végén rakott tűzben elégetik, hamvával a juhok hátát behintik.

A tót néphiedelem szerint a boszorkányt meg is lehet látni, nemcsak karácsony éjjelén a Luca napjától kezdve faragott széken, hanem akkor is, ha a tehenet először hajtják ki a legelőre csak menjen fel a család egyik tagja - akár férfi, akár nő - a padlásra, s ott tegyen a padláslyuk elé egy eke kereket az elé meg egy szitát s ezen keresztül a kerék tengely-lyukon át nézzen a tehenre. Ha boszorkányt lát a tehen hátán ülni vagy táncolni, akkor a jószág kevés és véres tejet fog adni.

A tehen megrontását általában a boszorkányok művének tartják, s megláthatni vélik olyképpen is, hogy a gazdaasszony vegyen a vásáron alku nélkül egy cserépfazekat. Azt vigye az istállóba s egy égő gyertyát rejtse alája és elsőszülött gyermekét ölben tartva, a következő boszorkány kiolvasót mondja el mellette:

Ide varázshatalom

Ide mind, úgy akarom!

Régi szokás szerint teszek;

Keréknyomból sarat veszek,

Kováaszt, kökény- s csipkeveesszót

Petrezselymet, vadfolyókát,

A mellé meg galagonyát,

S éj idején temetőben,

Sírból kiásott koponyát,

Aztán, hogyha jó az éjféli

Üstbe' főzöm meg a tűzénél

Vén boszorkány mondókáját

Mondom el kerék agyán át:

Ha beteg is, ha holt is,

Jönnie kell akkor is:

Meg legyen, mit akarok,

Mert nélküle meghalok.

Üstbe minden varázslással

Főjjön össze mind egymással ☐

Románca, románca

Elmegyünk a táncba!

S te keréknyom hívd ide,

Kökény-vessző gyűjtsd ide,

Petrezselyem ide kergesd.

Galagonya, te siettesd,

Vad folyondár ne hagyd nyugton,

S csipke vessző ide verd,

Kovász ne adj neki helyt,

Ha beteg is, ha holt is

El kell jönni akkor is.

Meg legyen mit akarok,

Mert nélküle meghalok.

Aztán a fazék alul a kialudt gyertyát vegye ki s akkor a tehenet megrontó boszorkányt látni fogja.

A tehen, ha kevés és rossz tejet ad, végy elő egy régi rongyos *kozuhot* (báránybőrből készített ujjatlan bekecset) s öntsd rá a kifejt tejet éjjel 12 órakor aztán a lentebb közölt kiolvasót mondva, a kozuhot egy olyan csipkevesszővel verjed, a mely magányosan nőtt föl a csipkebokor tövéből, akkor tulajdonképpen a boszorkányt fogod elverni s többé sohasem jó a tehenhez.

Ha valakinek szép kövér marháját megirigyled, fekete rongyot rejts az istálló padlója (a hidlás) alá, akkor okvetlenül leromlik, azonban van olyan asszony, aki a tehen romlásának okát meg tudja mondani s ha a rongyot a hidlás alól kiveszik, a jószág ismét felszedi magát.

Ha idegen istállóban valaki szép marhát lát, köpködjön rá, nehogy a szemével megverje s lefogyjon. Ez annyira általános szokás, hogy még az utcán végig szaladó malac felé is köpködni szoktak, ha szépsége feltűnik, nehogy az akaratlan szemmel verés következtében leromoljon.

Forrás: Szatmári Friss Újság, 1902. október 1. évfolyam, 36. szám 2.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/SzatmariFrissUjsag_1902_10/?query=luca%20sz%C3%A9k&pg=153&layout=s